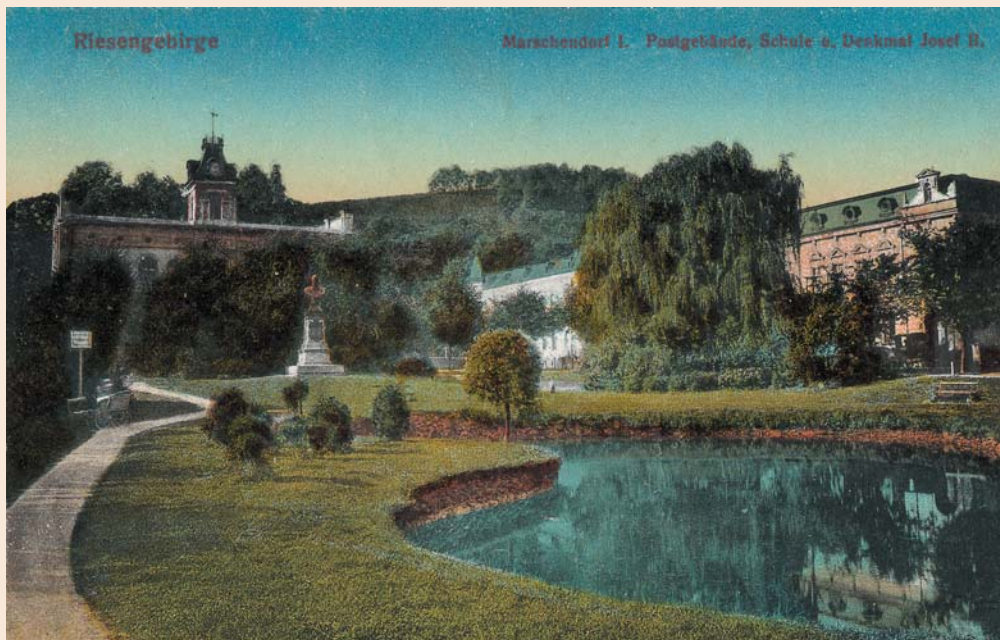

Jako pevnostní val působí komplex továrních budov Röederovy papírny. Vzedmuté vody řeky Úpy v roce 1897 nebyly ale tím posledním, co poznamenalo malebně rozhozené maršovské domky na pravém břehu. Většinu z nich pohltila výstavba Rýchorského sídliště v době totalitního velikášství.

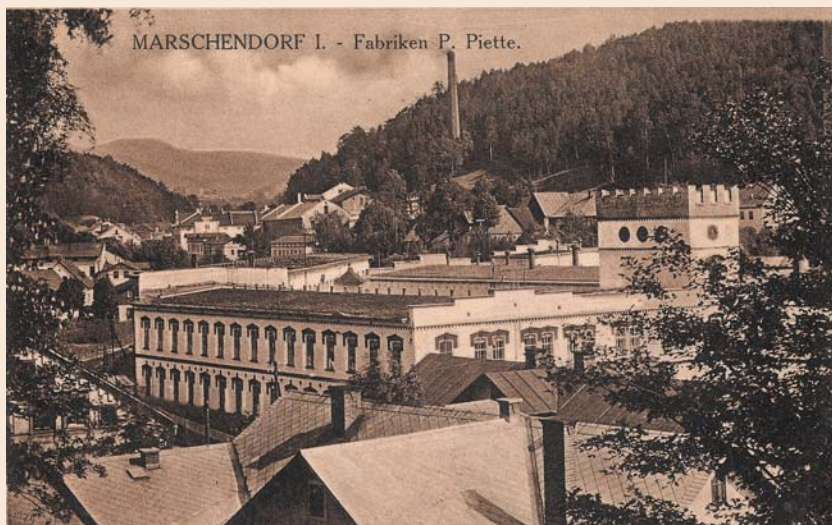
Hochwasser vom 30. Juli 1897. — Marschendorf I. Theil i. Riesengeb.

Wie eine Festungswall mutet der Komplex der Röder-Fabrikgebäude an. Die angeschwollenen Wasser der Aupa von 1897 waren bei weitem nicht das letzte, was die am rechten Ufer malerisch verstreuten Marschendorfer Häuschen heimsuchen sollte. Die meisten von ihnen fielen der zu Zeiten totalitären Größenwahns erbauten Neubausiedlung Rýchorské sídliště zum Opfer.

Zákoutí, na které pamětníci s nostalgií vzpomínají. Zárodek urbanistického řešení maršovského centra s pomníkem Josefa II. před Pietteho školou z roku 1880, budovou pošty zcela vpravo a parkovou úpravou s jezirkem je dnešní Pietteho náměstí.

***W**inkel, deren Zeitzeugen mit Wehmut gedenken. Ansatz zur urbanistischen Gestaltung des Marschendorfer Stadtkerns mit Denkmal von Joseph II. vor der Piette-Schule aus dem Jahre 1880, mit dem Postgebäude ganz recht und Parkanlage mit Ententeich der heutige Piette-Platz.*

Na jednotné architektonické prvky dbali majitelé „Piettky“ při každé přístavbě. A že jich bylo! Jen dřevěná historizující hasičská věž na sušení hadic v areálu továrny byla jakoby z jiného světa. Přesto sloužila spojeným sborům továrny i obce několik desetiletí.

***B**ei jedem Bauvorhaben achteten die Inhaber der „Piette-Fabrik“ auf die Harmonie aller architektonischen Elemente. Und derer gab es nicht wenige! Nur der historisierende klassische Holzsteigerturm zum Trocknen der Schläuche mutet an wie aus einer anderen Welt. Dennoch diente er den gemeinsamen Verbänden der Freiwilligen Feuerwehr von Fabrik und Gemeinde ganze Jahrzehnte lang.*

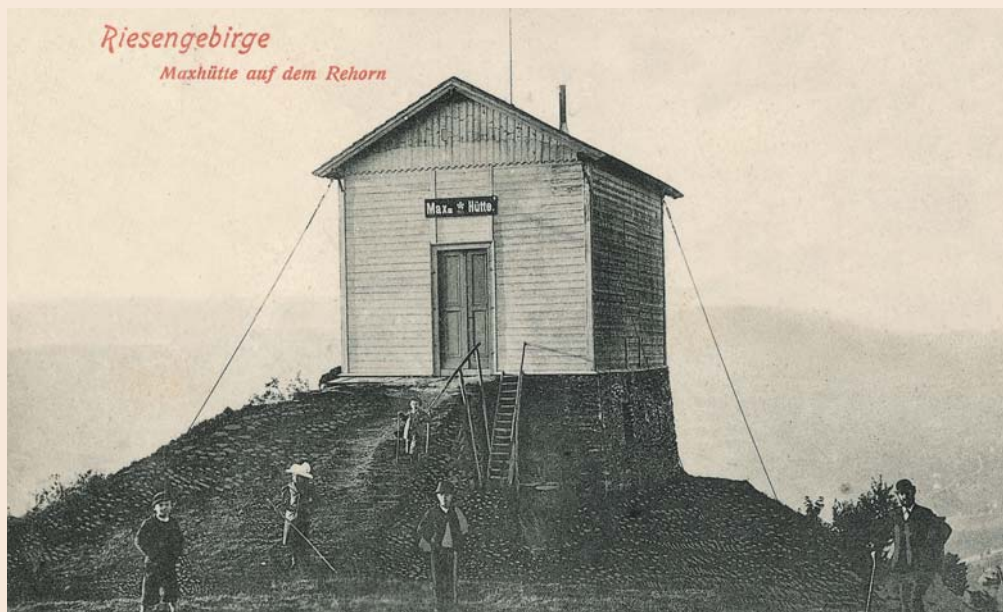

Der unternehmungslustige Josef Siegel nahm am 24. Juli 1932 feierlich den Betrieb des Freibads in Talseifen auf. Trotz des ziemlich frischen Wassers und dies auch im heißesten Sommer, kamen die Badelustigen in Scharen aus Nah und Fern, wenn auch nur zum Sonnenbad oder der ausgezeichneten Bedienung im Restaurant wegen. An diese nette Tradition knüpft heute der Retro-Park Seifen an.

Podnikavý Josef Siegel zahájil 24. července 1932 s velkou slávou provoz venkovního koupaliště v Dolních Sejfech. Přes velmi „svěží“ vodu i v nejparnější létě, přicházely sem zástupy návštěvníků z širokého okolí, třeba jen za sluníčkem a výtečnou obsluhou v přilehlé restauraci. Na tradici nyní navázal Retro park Seify.

Tři nejhlavnější tepny na vrchol Rýchor vedou ze Svobody nad Úpou, ze Žaclěře a z Horního Maršova. Svobodská Růženina cesta, pojmenovaná po Rose Piette končila u téhle budky, která byla ještě v roce 1891 součástí pavilonu mecenáše Maxe Hirsche ze Slaného na Jubilejní průmyslové výstavě v Praze. Populární Maxovka zanikla po roce 1955.

Drei Hauptwege führen bis zum Gipfel des Rehorngebirges – aus Freiheit, aus Schatzlar und aus Obermarschendorf. Der Freiheiter Rosa-Weg, so benannt nach Rosa Piette, endete bei dieser Bude, die noch im Jahre 1891 Bestandteil eines Pavillons des Mäzen Max Hirsch aus Slaný bei der Jubiläumsindustrieausstellung in Prag war. Die populäre „Maxhütte“ verschwand nach dem Jahre 1955.

Smutné události 20. století se nevyhnuly ani Maxovce (1892) a Rýchorské boudě (1926) na poklidných Rýchorách. Snímek letounu kurýrní pošty i betonové bradavice z linie pohraničního opevnění je z dob, kdy bubny a píšťaly za kopcem zněly stále výhrůžněji. Po Maxovce zbyla upravená vyhlídka, na Rýchorské boudě je Krkonošské středisko ekologické výchovy Správy KRNAP.

*Rehorn-Baude Max-Hütte
Flugpost Breslau-Prag*

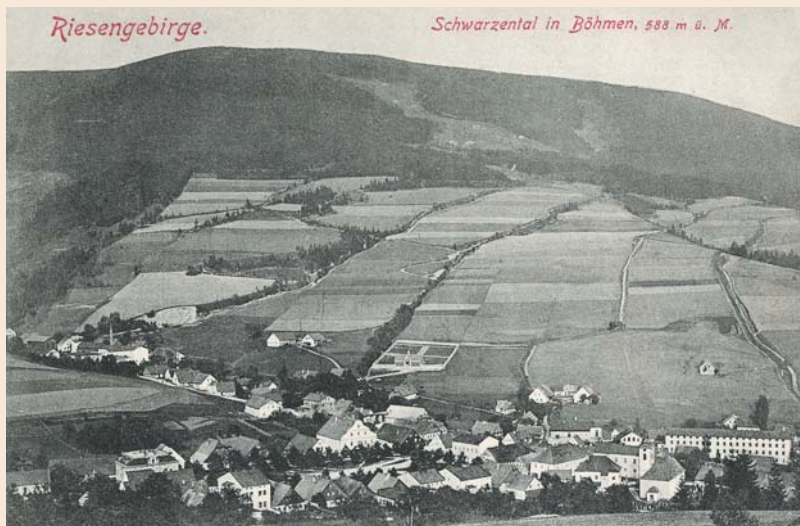
Sudetengau
RIESENBERG

Städtchen Buntzow

Rehornaude

Antler, Jaroslav, Praha

Die traurigen Ereignisse des 20. Jhs. gingen auch an der Maxhütte (1892) und der Rehornaude (1926) auf dem stillen Rehorn nicht vorüber. Die Fotos mit Kurierpostflugzeug und Betonbunker der Grenzbefestigungslinie stammen aus Zeiten, in denen die Trommeln und Trillerpfeifen hinter den Bergen immer bedrohlicher klangen. Von der Maxhütte blieb nur ein Aussichtsplateau übrig und in der Rehornaude siedelt heute das Zentrum für ökologische Erziehung der Leitung des KRNAP.

Jen mlátek a želízko ve znaku městečka Černý Důl, založeného uprostřed již existující hornické osady Nová Ves, dodnes připomínají velké naděje, které do zlatonosných a stříbrnosných rud v jeho podzemí vkládal korutanský šlechtic a důlní odborník Kryštof z Gendorfu. Jeho podobizna je převzata z dobové stříbrné medaile (1549).

Nur Fäustel und Eisen im Stadtwappen von Schwarzenthal, das inmitten der schon existierenden Bergmannssiedlung Nová Ves gegründet wurde, erinnern bis heute an die großen Hoffnungen, die der Kärntner Adlige und Bergbauexperte Christoph von Gendorf in die gold- und silberhaltigen Erze in dessen Untergrund setzte. Sein Konterfei stammt von einer Silbermedaille (1549).

Gruss aus Schwarzenatal

Gruss aus Schwarzenatal

Dva pohledy do náměstí. Na rozdíl od předešlých středisek je evidentní, že tady v té době „chcíp pes“. V domku s barokním štítem v čele toho barevného byla v roce 1869 zřízena první pošta. Kamenný sv. Michel mezi lipami je k ní sice obrácen zády, ale určitě by to dosvědčil.

Zweimal der verschlafen wirkende Stadtplatz. In dem Haus mit Barockgiebel in der Front des bunten wurde 1869 die erste Post eingerichtet. Der steinerne St. Michel zwischen den Linden steht zwar mit dem Rücken zu ihr, könnte dies jedoch ohne weiteres bestätigen.

Na horním snímku vlevo lze rozeznat kostel sv. Michala, vystavěný v roce 1607 na místě původní hornické kapličky z roku 1556. V letech 1830–32 byl přestavěn. Z té doby je i klasicistní fara. Dole je starobylý hostinec a řeznictví Julia Kühnela s nabídkou několikanásobně přesahující „velkolepost“ jeho vzhledu. Po nedávné přestavbě je Jáma depandancí celého komplexu zařízení moderního hotelu Aurum.

Auf dem oberen Foto lässt sich die St. Michelskirche ausmachen, die im Jahre 1607 anstelle einer ursprünglichen Grubenkapelle von 1556 errichtet wurde. In den Jahren 1830–32 wurde sie dann umgebaut. Aus dieser Zeit stammt auch die klassizistische Pfarre. Unten der uralte Gasthof und Fleischerei Julius Kühnel, mit einem Angebot, welches das Outfit einige Male übertraf. Nach einem unlängst stattgefundenen Umbau gehört Jáma als Dependance zum Komplex des modernen Hotels Aurum.

Schwarzenthal i. Riesengebirge

Julius Kühnel's Gasthof und Fleischerei, bürgerl. Küche, bestgepflegte Biere und Weine bei mässigen Preisen, grosser Tanzsaal Klavier, Fremdenzimmer, Stallung

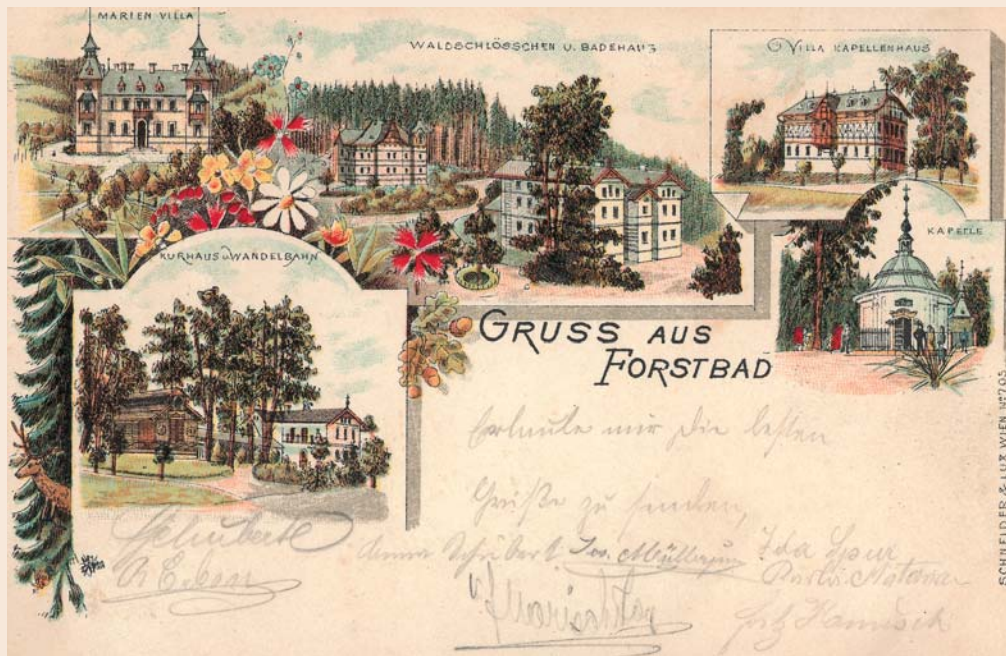
Gendorfův „doul Czerny“ krátce před zánikem c. k. monarchie. Náměstí dominuje hotel Pošta (uprostřed). Ta opravdová původní pošta se krčí o kousek vpravo. Na polích a loukách u hřbitova ještě nestojí lyžařské vleky a hotel Sv. Michal je doposud farou s typickou valbovou střechou (vpravo dole).

Gendorfs „Doul Czerny“ kurz vor dem Zusammenbruch der kuk Monarchie. Der Stadtplatz wird vom Hotel Post (in der Mitte) beherrscht. Die richtige ursprüngliche Post duckt sich ein Stück weiter rechts. Auf den Feldern und Wiesen beim Friedhof gibt es noch keine Skilifte und Hotel St. Michel ist immer noch Pfarre mit typischem Walmdach.

Ponekud netradiční připomínka dobývání vápence. Stará laurinka těžařské firmy Renner s řetězovým náhonem a plnými pryžovými obručemi, odváží černodolské mužské do Vrchlabí při říjnové mobilizaci roku 1921 v době pokusu císaře Karla I. o obnovení mocnářství. (Dle jiné informace jde o bouřlivé demonstrace obyvatel o rok dříve.)

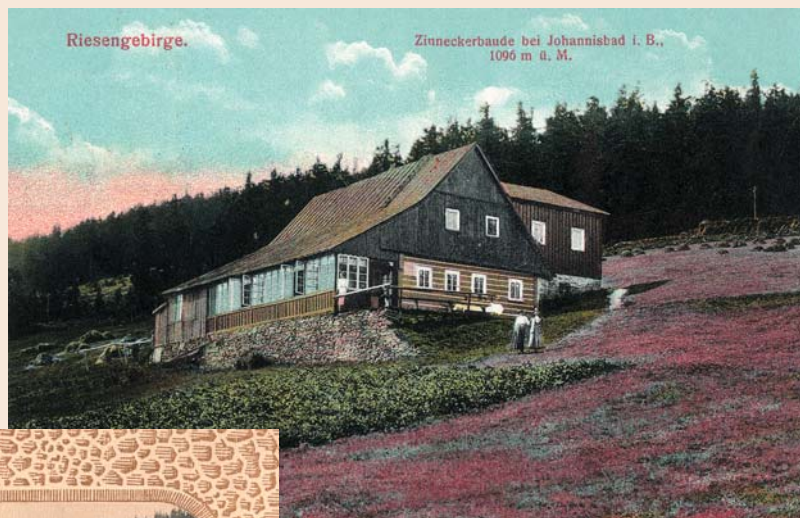
***E**ine etwas ungewohnte Erinnerung an den Abbau von Kalkstein. Der alte Laurin & Klement des Bergbauunternehmens Renner mit Kettenantrieb und Hartgummireifen, befördert die Schwarzenenthaler Männer bei der Maimobilmachung von 1921, als sich Kaiser Karl I. um die Renaissance der Monarchie bemüht, nach Hohenelbe. (Laut einer anderen Information geht es um eine stürmische Volksdemonstration ein Jahr früher.)*

Nejjihžnější část Černého Dolu, v době odeslání pohlednice (1898) půvabné lesní lázničky Forť. Vznikly nedaleko Valdštejnského zámku ze 16. stol., který býval středem samostatného panství. U zázračné studánky s léčivou minerální vodou vyrostla v roce 1754 oválná kaple. Největší zásluhu na jejich rozvoji měl však až Karel Berger rytíř z Bergenthálu, známý mecenáš Krkonošského spolku.

Der südlichste Teil von Schwarzenenthal (um 1898) – das anmutige Forstbad. Es entstand unweit des Waldstein-Schlusses aus dem 16. Jahrhundert, das einst Mittelpunkt der selbständigen Herrschaft war. Bei der Wunderquelle mit heilemdem Mineralwasser wuchs im Jahre 1754 eine ovale Kapelle. Größten Anteil an dessen Aufschwung hatte jedoch erst Karl Berger, Ritter von Bergenthal, ein bekannter Mäzen des Riesengebirgsvereins.

Katastr Černého Dolu zasahoval daleko na hřebeny s množstvím jednotlivých bud, podobných navzájem jako vejce vejci. Dlouholetá zkušenost horáků v soužití s drsnou přírodou se vepsala do vzhledu Zrcadlovek, nad nimiž se ukrývá v lese jedna z dosud neobjasněných krkonošských záhad tzv. „švédské valy“, i janskolázeňských Zinneckerových Bud na svazích Černé hory.

Die Gemark Schwarzenthal reichte weit zu den Kämmen hinauf, samt vieler einzelner Bauden, die einander wie ein Ei dem anderen glichen. Sowohl die Spiegelbaude, über der sich ein bis heute ungeklärtes Riesengebirgsphänomen verbirgt – die sog. Schwedenwälle, als auch die Zinneckerbaude am Hang des Schwarzen Berges widerspiegeln die jahrzehntelangen Erfahrungen der Gebirgler im Zusammenleben mit der rauen Natur.

V kuchyni Dixovy boudy, později Hrnčířské, která dala jméno celé enklávě, se v letech 1860 – 1869 vyučovalo. Jako poměrně výstavný horský hotel o 38 pokojích s ústředním topením a tekoucí vodou, vyhořela 7. září 1939.

In der Küche der Dix- und später Töpferbaude, die der ganzen Enklave ihren Namen gab, wurde in den Jahren 1860–1869 Unterricht erteilt. Am 7. September 1939 brannte sie – damals ein relativ ansehnliches Berghotel mit 38 Zimmern und Zentralheizung und fließend Wasser – ab.

Dumlichova bouda na stejnojmenné louce shořela krátce před rokem 1910. Stála na důležité stezce spojující Lučiny s boudami na Liščí louce. Nějaký „slabohlávek“ tu možná kdysi pěstoval ředkev a podivné jméno, ať už odvozené z lidového názvu této plodiny či hlupáka všeobecně, jí už zůstalo.

Die Dumlichbaude auf der gleichnamigen Wiese brannte noch vor 1910 ab. Sie stand am wichtigen Steig, der die Bohnwiesen (Lučiny) mit den Bauden auf der Fuchswiese (Liščí louka) verband. Irgendein „Dumlich“ mag hier Rettich angebaut haben und der seltsame Name, ob nun von der volkmündlichen Bezeichnung dieser Frucht abgeleitet, oder als verbaler Ausdruck für einen Dummkopf, blieb an ihm haften.

U nejvýše položené černodolské boudy, která vyhořela 13. 4. 1948, uvádíme doslovně text na rubu pohlednice:
 „Letoviště a zimní sportovní útulna Liščí bouda 1233 m. n. m. Na cestě po hřebenech z Janských Lázní na Sněžku.
 Denní poštovní spojení z Černého Dolu. Telefon v Pecích č. 3. Znameníť terén pro lyže a sáňky. Chvalně známá kuchyně.“

B*ei der höchstgelegenen Schwarzenhaller Baude, die am 13. 4. 1948 abbrannte, führen wir wortwörtlich den Text auf der Rückseite an: „Sommerfrische und Wintersport-Unterkunftshütte Liščí bouda 1233 ü. d. M. Auf dem Kammweg von Johannisbad zur Schneekoppe. Tägliche Postverbindung aus Schwarzenenthal. Telefon in Petzer 3. Vortreffliches Terrain zum Schi- und Schlittenfahren. Renommierete Küche.“*